

**UCHWAŁA NR XV/82/2019
RADY GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE
z dnia 19 listopada 2019 roku**

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na terenie Gminy Skarżysko Kościelne na rok 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U z 2018 r., poz. 2137) i art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 852),

RADA GMINY uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na terenie Gminy Skarżysko Kościelne na rok 2020, stanowiący Załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwala się Plan finansowo-rzeczowy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii Gminy Skarżysko Kościelne na rok 2020, stanowiący Załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Skarżysko Kościelne.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEPRZEWODNICZĄCA RADY

Monika Kocia

UZASADNIENIE

Zgodnie z przywołanymi przepisami, tj. art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii rada gminy uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na terenie Gminy na każdy kolejny rok budżetowy oraz plan rzeczowo-finansowy będący podstawą jego realizacji. Gminny program musi być zgodny z zapisami Narodowego Programu Zdrowia oraz strategiami sektorowymi w tym obszarze na poziomie województwa, powiatu i gminy.

Program ten zawiera diagnozę środowiska lokalnego i występujących w nim problemów, a także propozycje działań profilaktycznych, zasady wynagradzania członków komisji i źródła finansowania działalności.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE SKARŻYSKO KOŚCIELNE NA ROK 2020**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, zwany dalej Programem, zawiera zadania wskazane w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii i jest podstawą działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Skarżysko Kościelne. Zakłada on realizację przedsięwzięć z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, a także innych uzależnień, które często prowadzą do wycofania się z życia rodzinnego, społecznego, przemocy w rodzinie, zaniedbywania funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Działania te realizowane są przy współpracy z przedstawicielami instytucji publicznych, takich jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, sąd, prokuratura, ośrodek zdrowia, przedszkole czy szkoła, a także organizacji społecznych – stowarzyszeń czy kościoła.

Na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii samorząd gminy uzyskał kompetencje do działań w powyższym zakresie w społeczności lokalnej. To właśnie gmina ma przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze, aby zapobiegać i minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, niktynizmu i innych uzależnień współczesnego świata. Pomagać to znaczy minimalizować skutki, ale pomagać to przede wszystkim zapobiegać, edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne "wzmacnianie się" substancjami uzależniającymi. Uczyć umiejętności mówienia "nie" w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia. Alkoholizm, narkomania, niktynizm, czy uzależnienie się od internetu to choroby, które rozwijają się latami, niepostrzeżenie. Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznej degradacji samych uzależnionych, dotykają one całego otoczenia.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy.

W szczególności zadania te obejmują:

- 1) analiza zjawisk w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i innych z zakresu uzależnień na terenie gminy;
- 2) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 3) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 4) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych;

5) wspomaganie działalności organizacji, instytucji i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 14 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego corocznie przez Radę Gminy.

Celem tego programu jest zarówno poznanie zjawisk z powyższego obszaru, jak i zapobieganie im, a także interwencja, czyli:

- przeprowadzenie analizy zjawisk dotyczących problematyki zachowań z zakresu profilaktyki antyalkoholowej, antynarkotykowej i innych uzależnień,

- zmniejszenie ryzykownego spożycia napojów alkoholowych oraz substancji psychoaktywnych przez mieszkańców gminy, głównie nieletnich,

- ograniczenie społecznych i zdrowotnych skutków alkoholizmu i narkomanii w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową,

- podniesienie poziomu wiedzy o zagrożeniach uzależnieniami, głównie w środowisku dzieci i młodzieży.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych ustalonych w ramach współpracy z instytucjami wspomagającymi, głównie GOPS, szkołami czy dzielnicowymi oraz wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu tych problemów. Działania podejmowane w ramach niniejszego programu mają na celu głównie profilaktykę uzależnień, zmniejszenie skutków, działania zaradcze nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka ale w całej społeczności.

Program realizowany jest przez GKRPAiN, powołaną Zarządzeniem Wójta Gminy Skarżysko Kościelne, w skład w/w komisji wchodzi 4 osoby:

1. Przedstawiciel GOPS
2. Przedstawiciel Urzędu Gminy
3. Przedstawiciel Policji - dzielnicowy
4. Przedstawiciel środowiska – aktualnie pielęgniarka

przy współpracy z GOPS, przedszkolem i szkołami, policją, sądem, ośrodkiem leczenia uzależnień oraz innymi instytucjami i organizacjami prowadzącymi działalność w tym zakresie.

Wyróżniamy trzy poziomy profilaktyki:

Profilaktyka I – rządowa skierowana do grup niskiego ryzyka; zapobieganie zagrożeniom i promowanie zdrowego stylu życia, realizowana głównie w stosunku do dzieci i młodzieży w placówkach edukacyjnych, sporadycznie w środowisku wiejskim;

Realizowane są tu następujące strategie:

- Informacyjna – dostarczanie rzetelnych informacji na temat mechanizmów powstawania zachowań problemowych oraz sposobów zapobiegania im (wykłady, teatry, filmy, ulotki, plakaty, prezentacje, itp.)

- Edukacyjna – rozwijanie umiejętności społecznych i psychologicznych poprzez warsztaty, treningi, gry i zabawy psychologiczne
- Alternatywna – zabezpieczanie potrzeby aktywności, sukcesu, stwarzanie możliwości na zaangażowanie się w pozytywne zadania, np. konkursy tematyczne, zajęcia sportowe, akcje charytatywne, kampanie, zawody, festyny, itp.

Profilaktyka II - rządowa skierowana do grup podwyższonego ryzyka, zachęcanie do wycofania się z podejmowania zachowań ryzykownych, dostarczanie alternatyw oraz pomaganie w nabywaniu nowych kompetencji społeczno – psychologicznych, indywidualna pomoc w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, interweniowanie w środowisko lub pomoc specjalistyczna, realizowana przez GKRPAiN podczas przeprowadzanych rozmów interwencyjno-motywacyjnych, których celem jest zmotywowanie do zaprzestania zachowań ryzykownych, podjęcie terapii;

Profilaktyka III- rządowa skierowana do grup wysokiego ryzyka, kierowanie do specjalistycznej pomocy, wspieranie, realizowana przez GKRPAiN przy współpracy z psychologiem i psychiatrą, a także policją czy sądem.

Ze względu na to, że na terenie naszej Gminy nie mamy ośrodka leczenia odwykowego ani poradni terapii odwykowych, zadania przez nas realizowane będą nakierowane przede wszystkim na profilaktykę I i II-rzędową oraz w ograniczonym zakresie III-rzędową, Mieszkańców naszych opiece obejmują: Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia – OLK SPZOZ w Skarżysku - Kamiennej) oraz oddział odwykowy Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych w Morawicy; Oddział XII i XIII.

Realizacja powyższych zadań opiera się na następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2019r. poz. 852),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 poz. 1390),
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2019r. poz. 1507),
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 – Dz.U. z 2016 r. poz. 1492,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii – Dz.U. z 2015r. poz. 1249,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2020 – 2026
- szkolne programy profilaktyczne.

DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE SKARŻYSKO KOŚCIELNE

Sprzedaż alkoholu reguluje ustawa z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z nią, obrót alkoholem wymaga uzyskania zezwolenia. Nie może on być też sprzedawany w dowolnie wybranym przez przedsiębiorcę miejscu. Ustawa wprost wskazuje w jakich lokalizacjach zabroniona jest sprzedaż. Również liczba punktów sprzedających alkohol w każdej gminie jest ograniczona, zaś decyzja w zakresie wydania zezwolenia wymaga uprzednio sprawdzenia przez organ zgodności z właściwą uchwałą Rady Gminy i konsultacji z GKRPAiN.

Maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży na terenie Gminy Skarżysko Kościelne reguluje Uchwała Nr XLI/262/2018 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 6 września 2018 r.

Główne założenia tej uchwały to:

1. maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży to 75, w tym:

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo – 25

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 25

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu – 25

2. maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży to 15, w tym:

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo – 5

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 5

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu – 5

Zasady usytuowania na terenie Gminy Skarżysko Kościelne miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych reguluje Uchwała Nr XLI/261/2018 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 6 września 2018 r., i tak:

- usytuowanie tych miejsc musi być w odległości nie mniejszej niż 50 m od szkół, placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych, placówek służby zdrowia, budynku urzędu gminy i oraz 40 m od kościołów, domów spotkań kultu religijnego i cmentarzy (wyjątek dotyczy zezwolenia jednorazowego podczas tzw. „festynów”).

Należy rozróżnić, że zezwolenia wydawane są osobno dla napojów alkoholowych o zawartości alkoholu do 4,5% i na piwo (typ A), napojów o mocy od 4,5 do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa (typ B) oraz zawierające powyżej 18% alkoholu (typ C).

W 2018 i do 31.10.2019 roku obowiązywało na terenie naszej Gminy:

Typ zezwolenia	2018r.	do 31.10.2019 r.
typ A	9	8
typ B	9	8
typ C	9	8
jednorazowe	9	8

Wartość wpływów do budżetu gminy z tytułu powyższych zezwoleń za 2019 rok to 38.142,18zł (w tym 2.500 zł przeznaczono na przeciwdziałanie narkomanii), a środki te przeznaczane mogą być wyłącznie na realizację działań profilaktyczno - interwencyjnych związanych z realizacją gminnego programu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku-Kamiennej, w 2018 roku oraz do dnia pozyskania danych w 2019r. na terenie naszej Gminy ujawniono następujące zdarzenia, z których większość związana jest z nadużywaniem alkoholu:

Lp.	wyszczególnienie	za 2017r.	za 2018r.	do 18.11.2019r.
1	Przestępstwa	44	41	38
2	Kierujący w stanie nietrzeźwości	34	19	12
3	Kierujący w stanie po użyciu alkoholu	5	5	4
4	Wypadki drogowe	6	3	5
5	Kierowcy zatrzymani	--	6	8
6	Kolizje drogowe	--	28	39
7	Interwencje policji	284	159	253
8	Interwencje domowe	71	118	120
9	Przemoc w rodzinie „Niebieska karta”	11	17	17
10	Osoby doprowadzone do PDOZ w celu wytrzeźwienia	35	42	24
11	Osoby ukarane mandatem karnym	51	28	29
12	Zatrzymanie osoby poszukiwanej	6	4	9
13	Kradzież mienia – wykroczenie	--	7	8

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym w związku z nadużywaniem alkoholu wystąpiły poniższe sytuacje kryzysowe – dane za 2018 rok:

Lp.	wyszczególnienie	za 2017 r.	za 2018 r.
1	Sprawy prowadzone przez zespół ds. przeciwdziałania przemocy „Niebieskie karty” (ilość NK)	17	19
2	Ilość osób objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego	37 (w tym 8 dzieci)	37
3	Sprawy skierowane do sądu w celu orzeczenia przymusowego leczenia	4	7
4	Rodziny korzystające ze wsparcia OPS z powodu trudnej sytuacji spowodowanej alkoholizmem	45	20
5	Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczych oraz rodzinach zastępczych, w tym ze względu na niewydolność opiekuńczo-wychowawczą rodziców	12	14

W bieżącym roku przeprowadziliśmy badanie wśród sprzedawców napojów alkoholowych na temat znajomości przepisów i zasad sprzedaży alkoholu oraz ich stosowania podczas sprzedaży - połączone z opcją „tajemniczy klient”. Wnioski z tego badania są niepokojące, pomimo iż wszyscy znają zasady o zakazie sprzedaży tytoniu i alkoholu dzieciom i młodzieży, osobom nietrzeźwym oraz „pod zastaw” to tylko 3 na 8 sklepów stosują te zasady w praktyce (sprzedawcy poprosili o dowód osobisty). Pozostali (5 sklepów), albo tylko zapytali „klienta” czy jest pełnoletni, albo sprzedali alkohol bez problemu.

Przeprowadziliśmy również „Diagnozę problemów społecznych” na terenie naszej gminy. Badanie było przeprowadzone wśród uczniów naszych szkół, sprzedawców alkoholu oraz na losowej próbie 100 mieszkańców gminy. Przeprowadzone badania ankietowe dotyczyły dostępności alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy, a także stosowania i doświadczania przemocy.

“VI. PODSUMOWANIE

6.1. Konkluzja z badań

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych umożliwiła przedstawienie opinii dorosłych mieszkańców i uczniów na tematy dotyczące zagadnień takich jak: używki (alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze), przemoc, sytuacja społeczno-zawodowa, bezrobocie, wykluczenie społeczne, a także sprzedawców alkoholu w zakresie zagadnień związanych z jego konsumpcją.

We wnioskach z przeprowadzonych badań można wyróżnić zasadnicze obszary do rozwoju, czyli kwestie wymagające szczególnej uwagi ze strony władz samorządowych.

Zaprezentowane wyniki mogą być postrzegane wyłącznie jako tendencja statystyczna. Aby dokonać dokładniejszych analiz problematyka wymaga badań prowadzonych na większych próbach i regularnie powtarzanych.

6.1.1. Mieszkańcy

W badaniu wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców, zarówno kobiety, jak i mężczyźni w wieku od 18 do powyżej 60 roku życia.

- Mieszkańcy gminy za używki uznają przede wszystkim alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze, stąd należy zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę zażywania właśnie tych substancji. Najwięcej osób stwierdziło również, że ludzie sięgają po środki psychoaktywne z powodu stresu, problemów w domu lub w pracy, świętowania okazji lub bez konkretnego powodu.
- Najwięcej badanych oceniło, że społeczeństwo pije alkohol nałogowo, rzadziej okazjonalnie lub sporadycznie. Wymaga to zastanowienia i obserwacji, bowiem picie nałogowe wynika z uzależnienia od alkoholu, co jest poważnym problemem społecznym.
- Najwięcej mieszkańców gminy spożywa alkohol kilka razy w roku, kolejno kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, nie pije go w ogóle lub pije codziennie. Najczęściej spożywane są: piwo, wódka, wino i whisky.
- 32% mieszkańców zna osobę, której zdarza się wykonywać obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, a 33% badanych uważa, że nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy „na kacu”. 36% badanych twierdzi, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce. Warto tutaj wspomnieć, że piwo w powszechnej opinii właśnie tak jest traktowane, nie ma to jednak nic wspólnego z prawdą, co potwierdza ilustracja 1 i załączony komentarz:

Szklanka piwa 250 ml
o mocy 5 % alkoholu

Lampka 100 ml wina
o mocy 12% alkoholu

Kieliszek 30 ml wódki
o mocy 40% alkoholu

Ilustracja 1. Zestawienie przedstawiające identyczną ilość alkoholu w piwie, winie i wódce (źródło: www.ciazabezalkoholu.pl).

Jedna standardowa porcja alkoholu to 10g 100% alkoholu i zawiera się ona w około:

250 ml piwa (5%) = 100 ml wina (12%) = 30 ml wódki (40%)

Piwo, wino i wódka zawierają ten sam alkohol etylowy, tylko w różnych stężeniach. Myśląc, że pijąc kufel piwa, popełniamy „mniejsze zło” niż pijąc kieliszek wódki, jesteśmy w błędzie (różne napoje zawierają tę samą substancję chemiczną - C₂H₅OH) - opracowanie na podstawie: www.parpa.pl.

48% ankietowanych uważa, że alkoholizm jest dziedziczny, a 63% zgodziło się ze stwierdzeniem, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie.

Zdaniem 30% mieszkańców osoby niepełnoletnie mogą kupić alkohol w ich miejscowości.

74% mieszkańców uważa, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój płodu. Co więcej, 21% odpowiadających było świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości, co jest zatrważającym i wymagającym natychmiastowej interwencji faktem. Warto podkreślać lokalnej społeczności, że za wychowanie do trzeźwości odpowiada każdy z nas, tym samym naszym obowiązkiem jest zwrócenie uwagi kobiecie spodziewającej się dziecka, by zrezygnowała z napojów zawierających alkohol.

Ankietowani dostrzegają następujące negatywne skutki nadmiernego spożywania alkoholu: uzależnienie, bezrobocie, agresja, przedwczesna śmierć, przestępczość, rozwody czy spadek inteligencji. Świadomość takich następstw może być czynnikiem chroniącym przed alkoholizowaniem się. Ponadto nieco powyżej % ankietowanych uznało też, że stosowanie narkotyków może być przyczyną agresywnego postępowania. W prowadzeniu profilaktyki należy więc uwzględnić uświadamianie w zakresie konsekwencji zachowań ryzykownych, co może okazać się czynnikiem chroniącym.

38% mieszkańców gminy zna kogoś, kto spożywa narkotyki, domniemywać więc można, że osoby takie żyją na terenie lokalnej społeczności, co powinno zwrócić uwagę władz na potrzebę realizacji polityki antynarkotykowej, np. poprzez prowadzenie pogadarek czy rozprowadzanie materiałów edukacyjnych.

Ankietowani wskazali na znajomość substancji głównie takich jak: marihuana, amfetamina, kokaina, grzyby halucynogenne, LSD, ekstazy, mefedron.

26% mieszkańców uznało, że posiadanie narkotyków powinno być legalne, jednocześnie zaledwie 33% ankietowanych uważa, że okazjonalne spożywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia, 19%, że praca pod wpływem narkotyków nie jest niczym złym, a 25%, że marihuana nie jest narkotykiem. Stanowisko takie jest podstawą do edukowania społeczeństwa w zakresie tej właśnie substancji, gdyż krąży wokół niej wiele mitów, np. że ma właściwości wyłącznie lecznicze i w żaden sposób nie powoduje uzależnienia.

Respondenci w większości uznali, że dopalacze nie są bezpieczną alternatywą narkotyków.

Mieszkańcy gminy dostrzegają przede wszystkim przejawy przemocy takie jak: bicie przedmiotami, grożenie/straszenie, wyzywanie, zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy, kradzież, dotykanie wbrew woli, zmuszanie do oglądania pornografii, wysyłanie obraźliwych wiadomości, okazywanie braku szacunku, krytykowanie wyglądu, podszywanie się w Internecie pod inną osobę czy nie opiekowanie się kimś, kto tego potrzebuje, zatem przemoc kojarzy się zarówno z działaniem fizycznym, ale również psychicznym.

61% badanych było świadkiem przemocy, a 37% doświadczyło jej. Do przemocy najczęściej dochodzi w domu, miejscach publicznych, miejscu pracy lub Internecie. Przemoc, jaką zaobserwowali ankietowani była skierowana najczęściej do osób nieznanymi odpowiadającym, kogoś z rodziny/znajomych, dzieci bądź osób starszych. Ponadto 15% ankietowanych zadeklarowało, że w ich rodzinach występuje przemoc, co bez wątpienia jest zjawiskiem poniżającym jednostkę, często naruszającym przepisy prawa, rzadko też bywa jednorazowym incydentem i zwykle staje się jednym z wielu ogniw w łańcuchu agresji, zatem mimo stosunkowo małego odsetka osób zauważających przemoc w swojej rodzinie, konieczna jest edukacja związana głównie ze sposobami radzenia sobie w sytuacjach przemocowych oraz informowanie o możliwościach szukania pomocy w lokalnych instytucjach wspierających rodzinę. Będąc świadkiem lub ofiarą przemocy mieszkańcy najchętniej zwróciliby się o pomoc do: instytucji, np.

Policji, OPS-u, rodziny/znajomych, psychologa, specjalistów telefonu zaufania lub Internetu. Natomiast część mieszkańców nie szukałaby u nikogo pomocy. Fakt ten jest również przesłanką do tego, by promować funkcjonowanie różnych organizacji i informować o możliwościach pod kątem gotowości do pomocy potrzebującym. Doskonałym sposobem realizacji tego jest rozprowadzanie materiałów takich jak np. ulotki, plakaty czy broszury.

Sytuacja zawodowa badanych mieszkańców przedstawia się następująco: 10% - własna działalność gospodarcza, 32% - zatrudnienie na etacie/część etatu, 19% - zatrudnienie dorywcze, 19% - bezrobotny/a, 10% - emeryt/ka, 9% - rencista/tka, 1% - inna i tu ankietowany wskazał, że jest studentem. Równocześnie 38% badanych stwierdziło, że ich sytuacja zawodowa jest satysfakcjonująca.

Zdaniem 18% mieszkańców na terenie gminy występują trudności w znalezieniu pracy, według 17% - trudno znaleźć jakąkolwiek pracę, jednakże ponad 50% wyraziła chęć uczestnictwa w formach doskonalenia zawodowego, takich jak np. kursy, studia, szkolenia, doradztwo, praktyki zawodowe czy konsultacje.

24% badanych stwierdziło, że w ich rodzinach brakuje pieniędzy na bieżące potrzeby, takie jak jedzenie czy odzież, jednakże połowa uznała, że ich sytuacja życiowa jest stabilna, co może wskazywać na zadowalający status materialny czy poziom życia tych osób.

8% odpowiadających oznajmiło, iż ogólne warunki mieszkańców gminy są bardzo dobre, 71%, że średnie, a 21%, że złe. Z kolei opinie dotyczące dostępu do placówek kulturalnych przedstawiają się następująco: 7% stwierdziło, że jest on zadowalający, 44% - dostateczny, a 49% - niewystarczający, równocześnie blisko 50% uczestniczy w życiu społecznym gminy.

Grupy osób najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym to: osoby starsze, osoby chore/niepełnosprawne, bezrobotni, osoby uzależnione, rodziny wielodzietne, osoby z niskim wykształceniem.

Reasumując, za najważniejsze problemy społeczne - w opinii mieszkańców - uznać należy nałogowe picie alkoholu, co powinno zwrócić uwagę władz na potrzebę realizacji polityki antyalkoholowej, np. poprzez prowadzenie pogadanek czy rozprowadzanie materiałów edukacyjnych. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania badanej społeczności związane z podjęciem działań umożliwiających zwiększenie poziomu jakości życia poprzez rozwiązywanie problemu uzależnień/zagrożenia uzależnieniami. Należałoby również zwrócić większą uwagę na dostęp do placówek kulturalnych. Wymienione przez mieszkańców spostrzeżenia powinny być potraktowane jako cenna wskazówka podczas tworzenia lokalnej profilaktyki.

6.1.2. Uczniowie

W badaniu wzięło udział 266 uczniów wśród których dziewczęta stanowiły 52%, a chłopcy - 48% i byli to uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Skarżysku Kościelnym, Szkoły Podstawowej w Lipowym Polu, Szkoły Podstawowej w Majkowie, Szkoły Podstawowej w Grzybowej Górze oraz Szkoły Podstawowej w Kierzu Niedźwiedzim, klasy szkół podstawowych: 4, 5, 6, 7 i 8 oraz 3 gimnazjum.

- 36% uczniów piło alkohol, co jest stosunkowo poważnym problemem biorąc pod uwagę wiek badanych. Częstotliwość picia alkoholu przedstawia się u nich następująco: jeden raz - 28%, kilka razy w roku - 33%, kilka razy w miesiącu - 24%, kilka razy w tygodniu - 8%, piją codziennie - 7%. Uczniowie najczęściej sięgali po: piwo, wódkę, wino/szampan i inne alkohole.

- Wśród tych, którzy kiedykolwiek pili alkohol 38% zadeklarowało, że ich rodzice wiedzieli o tym, a miejsca, gdzie uczniowie sięgali po alkohol to: w domu, u koleżanki/kolegi, na terenie szkoły, podczas wycieczek szkolnych czy imprez. Reasumując, największa część osób pijących spożywała alkohol w domu, co może wskazywać na nieoficjalną „zgodę” rodziców na takie postępowanie, warto więc prowadzić nieustanną edukację nie tylko osób niepełnoletnich, ale również dorosłych, zwłaszcza rodziców, zachęcając do konsekwentnego wychowania do abstynencji dzieci i młodzieży. Ponadto fakt, iż dzieci biorą przykład ze starszych powinien posłużyć do refleksji tychże nad własnymi zachowaniami, a także być motywacją do kształtowania właściwych postaw młodych ludzi względem używek. Wymieniono również szkołę i wycieczki szkolne jak okoliczność towarzyszącą spożywaniu alkoholu, należy więc zwrócić także uwagę na jeszcze skuteczniejsze działania ukierunkowane na trafną profilaktykę mającą na celu zapobieganie picia alkoholu wśród podopiecznych. Ponadto najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarza czas wolny oraz waka-

cje, dlatego też osoby niepełnoletnie powinny wówczas zostać otoczone szczególną uwagą i wsparciem opiekunów.

28% badanych uczniów nie widzi trudności w zdobyciu napojów alkoholowych, co może być wskazówką dla władz samorządowych tworzących politykę antyalkoholową na terenie poszczególnych środowisk gminy, jak również przesłanką do nieustannego edukowania sprzedawców alkoholu i społeczności lokalnych.

Zdaniem badanych młodzież w ich okolicy może zdobyć alkohol korzystając głównie z następujących sposobów: prosząc o zakup starszych kolegów lub obcych ludzi pod sklepem oraz kupując samemu lub podkradając rodzicom w domu. Wyszczególniono też odpowiedź wskazującą na otrzymywanie alkoholu od taty, podczas wesel bądź prosząc rodziców lub osoby pijące pod sklepem.

44% uczniów sądzi, że okazjonalne spożywanie alkoholu może uzależnić, dostrzegają oni zatem fakt niekorzystnego działania alkoholu na organizm, co może oznaczać, że są świadomi zagrożeń wynikających z jego picia. Równocześnie 8% uczniów stwierdziło, że można bezpiecznie używać narkotyków. 6% badanych wskazało, że zażywało narkotyki, a 3% - dopalacze, zatem ryzyka zagrożenia tymi używkami nie należy traktować, jako głównego problemu dzieci i młodzieży. Niewielu, bo 5% uczniów dostęp do narkotyków, a 4% - do dopalaczy uważa za łatwy w miejscu ich zamieszkania.

Blisko połowa uczniów uważa, że marihuana powinna być uznawana za narkotyk. Z kolei blisko % twierdzi, że okazjonalne zażywanie tej substancji może prowadzić do uzależnienia. W tym miejscu warto po raz kolejny podkreślić, że badani uczniowie dostrzegają negatywne skutki działania marihuany na organizm, dając za przykład uzależnienie.

11% uczniów uznało, że posiadanie narkotyków powinno być legalne.

24% ankietowanych paliło papierosy, a częstotliwość palenia przedstawia się następująco: jeden raz - 29%, kilka razy w roku - 27%, kilka razy w miesiącu - 17%, kilka razy w tygodniu - 9%, palę codziennie - 18%.

Co więcej, 56% uczniów twierdzi, że papierosy są łatwo dostępne w miejscu ich zamieszkania. Wyniki te oscylują więc w okolicach połowy, co oznacza, że średnio co druga osoba nie dostrzega problemu w zdobyciu papierosów.

W opinii badanych młodzież sięga po używki głównie z powodów takich jak: poszukiwanie wrażeń, świętowanie okazji, chęć zaimponowania innym, ciekawość, problemy w domu lub w szkole, obawa przed odrzuceniem oraz z innych powodów i tu padły odpowiedzi takie jak: depresja, szkoła, ułatwienie nauki, stres, strata innej osoby, chęć spróbowania, presja społeczna wywołana otoczeniem, chęć zapomnienia o problemach, a ponadto jedna osoba wskazała, że każdy ma inny powód. Co więcej wybrane odpowiedzi wskazywały nie na przyczyny, ale na cele, np. dla przyjemności, dla zabawy.

Na temat działania używek z uczniami rozmawiali: rodzice, nauczyciele, pedagog/psycholog szkolny, koleżanki/koleźdy, ktoś inny i tu padły wskazania takie jak: Policja, rodzina, specjaliści, którzy przychodzą do szkoły, kuzyn, dziewczyna bądź wszyscy lub nikt.

Stosowanie używek może przyczynić się do agresywnego zachowania według % uczniów. Ponadto wskazali oni, że przejawami przemocy są: groźenie/straszenie, wyzywanie, bicie przedmiotami, kopanie, zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy, dotykanie wbrew woli, kradzież, wysyłanie obraźliwych wiadomości, podszywanie się w Internecie pod inną osobę, krytykowanie wyglądu, okazywanie braku szacunku czy nie opiekowanie się kimś, kto tego potrzebuje.

Ponad % było świadkiem przemocy i miała ona miejsce przede wszystkim: na terenie szkoły, na ulicy, w Internecie, w domu lub pod sklepem, w przedszkolu, w szpitalu, w mieście, w telewizji.

24% spośród ankietowanych uczniów stwierdziło, że doświadczyli przemocy.

Ankietowani zaznaczyli, że zaobserwowali przemoc stosowaną głównie wobec: kolegów/koleżanek, nieznanymi im osób, kogoś z rodziny, nauczycieli, przy czym wskazano również na siebie, ludzi pod sklepem, alkoholików i kolegów.

Będąc świadkiem lub ofiarą przemocy uczniowie zwróciliby się o pomoc do: rodziców/opiekunów, nauczycieli, Policji, koleżanek/kolegów, pedagoga/psychologa szkolnego. Ponadto do innych osób, nie wymienionych wcześniej, zwróciliby się 6% uczniów i tu padły wskazania takie jak: rodzeństwo, przyjaciel, znajomi, babcia, psycholog, ktoś w szkole, bliska osoba. Ponadto trzech uczniów zaznaczyło, że poradziłoby sobie sami.

Podsumowując, głównymi problemami wśród badanych uczniów są: spożywanie alkoholu (36%) oraz

sięganie po papierosy (24%), natomiast nieznacznymi - eksperymentowanie z narkotykami czy dopalaczami. Zwrócić również należy uwagę na doświadczanie przemocy przez nieletnich, co stanowi poważny problem zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i społecznym.

W celach profilaktycznych należy angażować dzieci i młodzież w aktywności takie jak np. zajęcia warsztatowe czy prace na rzecz społeczności lokalnej. Rekomenduje się też organizację wszelkiego rodzaju pogadarek, dyskusji czy pikników, podczas których będą podejmowane zagadnienia związane z używkami - z pewnością takie inicjatywy znajdą pozytywne odzwierciedlenie w rzeczywistości. Pamiętaj jednak należy, że sama wiedza nie wystarczy, by ustrzec wychowanków przed niebezpieczeństwami - konieczne jest również kształtowanie umiejętności, np. w zakresie budowania poczucia własnej wartości, funkcjonowania w grupie rówieśniczej, rozwiązywania konfliktów, asertywnego odmawiania czy współpracy zespołowej, bowiem wszystko to może być czynnikiem chroniącym przed tzw. pierwszym wzięciem, które to często może prowadzić do uzależnienia. Ponadto zaleca się zachęcać uczniów do proszenia o pomoc w przypadku doświadczania trudnych sytuacji, np. bycia świadkiem lub ofiarą przemocy, a realizować to można poprzez rozmowy wspierające czy zajęcia integracyjne.

6.1.3. Sprzedawcy

W badaniu wzięło udział 7 sprzedawców, zarówno kobiety, jak i mężczyźni z grup wiekowych od 30 do 60 roku życia.

- Ankietowani wskazali, że społeczeństwo najczęściej alkohol pije nałogowo, rzadziej okazjonalnie, a najrzadziej sporadycznie. Należy więc zwrócić szczególną uwagę na kreowanie prawidłowych wzorców spożywania alkoholu zgodnych z normami kulturowymi. Warto zaznaczyć też, że picie okazjonalne przez niektórych specjalistów bywa nazywane ryzykownym i może nieść ze sobą większe niebezpieczeństwo szkód niż np. picie codzienne (jedna większa dawka alkoholu pita nawet z małą częstotliwością bardziej szkodzi niż spożywanie tej samej dawki np. w ciągu tygodnia). Jednakże nie można tego traktować w sposób zerojedynkowy - picie okazjonalne jest zgodne ze wspomnianą kulturową normą spożywania alkoholu, o ile nie dotyczy osób, które w ogóle nie powinny po niego sięgać (kobiety w ciąży, osoby zażywające określone leki itp.).

W lokalnych punktach zdarzają się osoby niepełnoletnie, które proszą o alkohol. Sprzedawcy spotykają się z taką sytuacją z różną częstotliwością (kilka razy w tygodniu, miesiącu czy roku). Fakt ten wymaga nieustannej edukacji sprzedawców np. w zakresie asertywnego odmawiania czy uświadamiania konsekwencji picia alkoholu przez osoby poniżej 18 roku życia, by taka prośba nigdy nie zakończyła się jej wykonaniem. Wymaga to także informowania sprzedawców co do następstw ich postępowania (wymiar prawny, administracyjny i psychospołeczny) w przypadku podania alkoholu takowym osobom.

Wszyscy sprzedawcy w przypadku próby zakupu alkoholu przez osobę wyglądającą na niepełnoletnią proszą o dokument potwierdzający wiek. Jest to godne uwagi i takie działania jak najbardziej należy utrzymywać oraz traktować jako element odpowiedzialnego wypełniania swojej funkcji. Równocześnie 86% badanych stwierdziło, że młode osoby mają łatwy bądź raczej łatwy dostęp do alkoholu.

Według 100% sprzedawców nie zdarza się, by osoba dorosła wysyłała dziecko po zakup alkoholu. Mimo tych pozytywnych wyników konieczne należy zwrócić uwagę, iż w ręce dzieci i młodzieży alkohol trafia zwykle od pełnoletnich znajomych albo domowników, np. podczas uroczystości rodzinnych. Niejednokrotnie wspomina się, że inicjacja alkoholowa ma miejsce w obecności i za zgodą rodziców, a wielu niepełnoletnich przyznaje, że pierwszy alkohol piło w domu. Pamiętaj też należy, że postawy dzieci kształtują się przede wszystkim na podstawie obserwacji rodziców czy innych dorosłych, bo to właśnie oni są wzorem do naśladowania oraz najważniejszym punktem odniesienia - tyczy się to wielu sfer życia, także tej związanej z korzystaniem z używek. Trzeba permanentnie uświadamiać o tym, że nieprzychylna na przedwczesny kontakt z alkoholem stanowisko rodziców to „parasol ochronny”, pozwalający nastolatkom zachować abstynencję do 18 roku życia (źródło: Badanie fundacji CBOS „Postawy młodzieży wobec alkoholu” przeprowadzone w marcu-kwietniu 2016 r. na zlecenie ZPPP Browary Polskie).

Sprzedawcy twierdzą, że młodzież nadużywa lub raczej nadużywa alkoholu według 57% badanych.

Wszyscy sprzedawcy stwierdzili, że piwo nie mogłoby lub raczej nie mogłoby być sprzedawane osobom poniżej 18 roku życia, co oczywiście byłoby błędnym postępowaniem.

100% badanych informuje o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia, o szkodliwości

alkoholu oraz o zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, nie informują oni natomiast o zakazie sprzedaży alkoholu na kredyt bądź pod zastaw. Należy w tym miejscu raz jeszcze wspomnieć, że alkohol pochodzi od dorosłych - jeżeli osoba niepełnoletnia go nie zakupi, prawdopodobnie nie będzie miała do niego dostępu. Zaleca się więc, również poprzez takie sposoby komunikacji jak tabliczki, informować potencjalnych klientów o zasadach, jakimi kieruje się dany punkt handlowy i wzmocnić postawę prezentującą przestrzeganie ich przez osoby obsługujące.

Większość sprzedawców (86%) wypowiadając się na temat tego, czy przestrzega prawa w zakresie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zadeklarowała, że tak. Podkreślić tu należy rolę właściwego (w tym przypadku zgodnego z przepisami) podejścia sprzedawców do stosowania zasad dotyczących sprzedaży alkoholu. Aspekt ten może być tzw. kartą przetargową w dyskusji z niepełnoletnim klientem i takie argumenty należy również sugerować sprzedawcom. Ich edukacja powinna być nakierowana na kwestie prawne, administracyjne i psychospołeczne.

Polityka sprzedaży alkoholu w najbliższym otoczeniu wymaga obserwacji, gdyż wśród badanych były osoby (30%) twierdzące, że w ich środowisku są sprzedawcy, którzy ich zdaniem nie przestrzegają lub raczej nie przestrzegają zasad w zakresie sprzedaży alkoholu niepełnoletnim. Wskazane podejście należy modyfikować i tu niezwykle ważne jest prowadzenie na danym terenie szkoleń dla wszystkich punktów handlowych, bowiem dzięki możliwości wymiany doświadczeń uczestnicy inspirowani się wzajemnie do wprowadzania pożądanych rozwiązań, stanowiących dobre praktyki - jednolite i bezwzględnie panujące np. w określonej miejscowości. Podczas takich zajęć omawiane mogą być również sposoby wspomagające współpracę sprzedawców z M/GKRPA, Policją czy Strażą Miejską.

Zdaniem sprzedawców osoby niepełnoletnie nie powinny korzystać z używek ze względu na to, że są szkodliwe i niezdrowe.

- Ankietowani jednogłośnie przyznali, że za wychowanie młodego pokolenia w zakresie zapobiegania uzależnieniom od alkoholu odpowiadają rodzice, potem szkoła/nauczyciele. Nie wskazano, by mieli to być sprzedawcy, władze samorządowe lub ktoś inny. Badani wskazali również, że w celu przeciwdziałania alkoholizowaniu się dzieci i młodzieży należałoby, odebrać pozwolenia na sprzedaż alkoholu oraz zaangażować dorastające osoby w jakieś zajęcia. Warto korzystać na co dzień z tych wskazówek, gdyż są one odpowiedzią na obserwowaną przez sprzedawców lokalną rzeczywistość.

Reasumując, wyniki badań wśród sprzedawców świadczą o kilku nieprawidłowościach. Zaleca się pracę nad takimi obszarami jak np. wzmocnianie umiejętności asertywnego odmawiania sprzedaży alkoholu osobom wyglądającym na niepełnoletnie czy prowadzenie kontroli punktów mających na celu przede wszystkim instruowanie sprzedawców co do zgodnego z prawem korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Podkreśla się to m.in. dlatego, że w wynikach badań wśród mieszkańców pojawiały się odpowiedzi wskazujące na to, że osoby niepełnoletnie mogą kupić alkohol na terenie miejscowości (30%), a dostęp do niego jest łatwy dla ponad 50% ankietowanych nieletnich).

6.2. Rekomendacje - propozycje działań profilaktycznych

Eksperti „Genesis”, jako specjaliści w zakresie szeroko pojętej profilaktyki zagrożeń społecznych wskazują na konieczność prowadzenia konsekwentnych i zorganizowanych działań warunkujących formację lokalnej społeczności, w tym konkretnych grup czy środowisk, np.: dorosłych mieszkańców, uczniów różnych typów szkół, osób kształtujących politykę przeciwdziałania zagrożeniom z uwagi na funkcję, jaką pełnią w strukturze miejscowych urzędów, a także przedsiębiorców zajmujących się handlem napojami alkoholowymi czy wyrobami tytoniowymi.

Posiadając doświadczenie w przeprowadzaniu różnorodnych kampanii i akcji profilaktycznych rekomendujemy Państwu działania takie jak: szkolenia, warsztaty, rozprowadzanie ulotek, plakatów czy broszur tematycznych, pogadanki, pikniki rodzinne i inne działania dostosowane do pojawiających się zjawisk.

Należy pamiętać, że za realizację skutecznych działań profilaktycznych odpowiedzialne są różne osoby, instytucje i organizacje, dlatego też obligatoryjne jest kompleksowe podejście do przeciwdziałania i zapobiegania zagrożeniom, takim jak np. przemoc, ubóstwo czy uzależnienia. Warto angażować lokalnych specjalistów i osoby będące autorytetami w danej społeczności - z pewnością posłuży to kształtowaniu właściwych wzorców postępowania.

Należy podejmować edukację całego społeczeństwa, nie tylko w zakresie prawnych czy zdrowotnych

skutków ryzykownych zachowań, ale również tych społecznych (np. demoralizacja młodzieży czy rozpad rodzin).

Bazując na powyższych spostrzeżeniach rekomenduje się głównie:

- szkolenia dla sprzedawców: „Trening kompetencji z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych”, „Vademecum sprzedawcy napojów alkoholowych” i akcję „Tajemniczy klient” („Zakup kontrolowany”)
- szkolenia dla KRPA: „Profilaktyka w środowisku lokalnym - tworzenie i realizacja ze szczególnym uwzględnieniem działań kierowanych do dzieci i młodzieży” i „Vademecum wiedzy dla członków KRPA”
- szkolenia dla oświaty „Agresja i przemoc wśród uczniów - rozmowy z rodzicami”
- warsztat dla rodziców „Dogadajmy się”
- warsztat dla uczniów „Samoocena - mój fundament”
- ulotki dla młodzieży, rodziców i dorosłych na temat alkoholu¹

¹ Wnioski skonstruowane przez „GENESIS” Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe Kraków, na podstawie diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy Skarżysko Kościelne w miesiącach kwiecień-maj 2019 r.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że problem spożywania alkoholu dotyka wszystkich bez względu na wiek. Choć głównymi klientami GKRPAiN są osoby dorosłe to należy mieć na uwadze, iż występują bardzo silne interakcje tych osób ze środowiskiem, tzn. wpływ pijących dorosłych członków rodziny na dzieci i młodzież, ale także na osoby starsze wymagające opieki, co przejawia się głównie w zaniedbaniu, przekazywaniu negatywnych wzorców, a także przemocy.

Nadmierne spożycie alkoholu jest źródłem szkód w sferze społecznej, a zwłaszcza przyczyną rozpadu życia rodzinnego, zaniedbań wychowawczych i socjalnych wobec dzieci, demoralizacji, ubóstwa. Powoduje ono także szkody w środowisku pracy, obniżenie wydajności pracy, choroby, absencje, utrata pracy, a w sytuacjach ostatecznych zatrucia alkoholem, uszkodzenie zdrowia, popełnianie przestępstw i wykroczeń, a nawet śmierć.

Z obserwacji wielu zjawisk społecznych widać rosnący problem spożycia alkoholu przez młodzież, stwierdzić można coraz niższą średnią wieku młodych ludzi dokonujących inicjacji alkoholowej, a picie czy stosowanie dopalaczy jest często wynikiem chęci zaimponowania, uzyskania i „obrony” swojej pozycji w grupie rówieśniczej. Picie staje się formą spędzania wolnego czasu, a dotyka w równej mierze chłopców i dziewcząt, powodując zachowania agresywne, konflikt z prawem i coraz wcześniejszą inicjację seksualną, dlatego tak ważna jest profilaktyka oraz wskazywanie i umożliwianie alternatywnych form spędzania wolnego czasu (zajęcia artystyczne, sportowe, czytanie książek itp.)

ZADANIA I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin poprzez:

- 1) działalność informacyjną skierowaną do społeczności lokalnej na temat możliwości korzystania z pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) opłacanie kosztów powołania biegłych (psycholog i psychiatra) orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- 3) ponoszenie kosztów postępowania sądowego w sprawach o zobowiązanie do leczenia w placówkach odwykowych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- 1) podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem odwykowym osób uzależnionych od alkoholu i od narkotyków poprzez:
 - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu/narkotyków,
 - zaproszenie osoby na rozmowę wspierająco – motywującą,
 - kierowanie na badania pozwalające ustalić stopień uzależnienia od alkoholu,
 - kierowanie do Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu,
 - motywowanie do podjęcia leczenia stacjonarnego w zakładach lecznictwa odwykowego,
 - kierowanie wniosków do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego,
 - uruchomienie procedury „Niebieskiej karty” w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie.

2) udzielanie pomocy psychospołecznej dorosłym członkom rodziny z problemem alkoholowym czy narkotykowym,

3) przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie z problemami, poprzez:

- pomoc ofiarom przemocy domowej oraz współdziałanie z odpowiednimi instytucjami mogącymi zapewnić pomoc prawną, psychologiczną oraz materialną,

- upowszechnianie wiedzy na temat Procedury "Niebieskiej karty" i "Niebieskiej Linii",

- finansowanie szkoleń i kursów służących podniesieniu kompetencji w zakresie wiedzy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- edukacja rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych,

4) pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, w szczególności:

- dofinansowanie wyjazdów integracyjnych oraz wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin o niskim statusie materialnym, zagrożonych patologią alkoholową, współpraca w tym zakresie ze szkołami i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,

- pomoc w organizowaniu spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych tym problemem,

5) podnoszenie kompetencji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii poprzez organizację szkoleń.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym diagnoza środowiska lokalnego oraz prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych i wychowawczych, poprzez:

1) przeprowadzenie analizy zjawisk dotyczących problematyki zachowań ryzykownych, profilaktyki antyalkoholowej, antynarkotykowej i innych uzależnień,

2) wspieranie i finansowanie przedszkolnych i szkolnych spektakli, teatrów, programów profilaktycznych oraz pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zajęć w zakresie zaspokajania potrzeb kulturalnych i ogólnorozwojowych,

3) wspieranie sołeckich przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu, w szczególności działalności świetlic wiejskich, zajęć sportowo-rekreacyjnych i integracyjnych, a także działań długofalowych mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych,

4) edukacja w zakresie wiedzy o szkodliwości spożywania alkoholu, nikotyny i narkotyków,

5) inspirowanie i wspieranie lokalnych imprez, kampanii edukacyjnych, przedstawień teatralnych, konkursów o tematyce przeciwdziałania uzależnieniom,

6) profilaktyka i promocja zdrowego stylu,

7) zakup materiałów profilaktycznych – prasy, broszur, plakatów, ulotek, pomocy dydaktycznych, książek, z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych i nikotynizmu udostępnianych poszczególnym osobom lub w Gminnej Bibliotece Publicznej,

8) podejmowanie działań edukacyjnych, kontrolnych i interwencyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczanie ich dostępności i przestrzeganie zakazu sprzedawania i spożywania przez nieletnich napojów alkoholowych i nikotyny,

9) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców.

4. Zadania związane bezpośrednio z pracą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii::

- 1) wykrywanie zagrożeń związanych z uzależnieniami, motywowanie do leczenia oraz monitorowanie sytuacji klientów komisji,
- 2) finansowanie zakupów i usług niezbędnych do realizacji działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (art. biurowe, sprzęt i wyposażenie, usługi szkoleniowe, doradcze itp.),
- 3) współpraca z pracownikami socjalnymi mająca na celu pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym,
- 4) zakup materiałów informacyjnych, edukacyjnych z zakresu alkoholizmu, niktynizmu i przemocy i propagowanie ich w środowisku.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 14 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

- 1) kontrola bądź wizytacja podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenia na sprzedaż alkoholu w zakresie przestrzegania wszystkich warunków zamieszczonych w ustawie, zezwoleniu i innych aktach dotyczących handlu alkoholem przeprowadzanie odpowiednich czynności wyjaśniających, zmierzających do ustalenia osób dopuszczających się naruszenia przepisów zabraniających reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz zabraniających sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw,
- 2) przeprowadzenie odpowiedniego postępowania pozwalającego na zgromadzenie materiałów niezbędnych do występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego bądź wystąpienie do prokuratury w sprawach związanych z naruszeniem przepisów określonych w art. 14 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 3) opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 4) występowanie do Wójta Gminy o cofnięcie zezwolenia na sprzedaż alkoholu w przypadku stwierdzenia łamania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. Monitorowanie środowiska lokalnego z zakresu problematyki uzależnień i przemocy.

- 1) monitorowanie wszystkich obszarów gminnego programu: profilaktyka szkolna i środowiskowa dotycząca uzależnień, leczenie odwykowe, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, edukacja publiczna oraz rynek napojów alkoholowych,
- 2) dokonywanie analizy różnych zjawisk uzależnień i występujących w związku z tym problemów oraz ich zmienności w czasie.

ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Środki na realizację powyższego programu pochodzą z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Skarżysko Kościelne.
2. Poszczególne limity wydatków określone są w formie planu finansowo-rzeczowego.
3. W ramach posiadanych środków dopuszcza się wprowadzenie zmian kategorii i kwot wydatków wynikające z monitorowania realizacji programu i bieżących potrzeb.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Członkom komisji za udział w posiedzeniu przysługuje wynagrodzenie w kwocie 200 zł brutto – przewodniczący i sekretarz; 130 zł brutto – członek komisji.
2. Członkom komisji za udział w kontroli podmiotów sprzedających napoje alkoholowe lub w wizji lokalnej przysługuje wynagrodzenie, jak za udział w posiedzeniu komisji, natomiast osobie wykorzystującej na dojazd do punktów kontroli lub wizji prywatny środek transportu (jeden dla wszystkich członków komisji) przysługuje dodatkowe wynagrodzenie w wysokości kosztów używania własnego samochodu do celów służbowych, wyliczone na podstawie oświadczenia o przebiegu trasy i ilości przejechanych kilometrów, wyliczona kwota stanowi kwotę netto.
3. Członkom komisji za udział w szkoleniach związanych z pracą komisji przysługuje wynagrodzenie, jak za udział w posiedzeniu komisji oraz dodatkowe wynagrodzenie równoważne kosztom zrealizowania podróży na zasadach przewidzianych do rozliczania delegacji służbowych, wyliczona kwota stanowi kwotę netto.

WICEPRZEWODNICZĄCA RADY

Monika Kocia

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów
 Alkoholowych i Narkomanii

z dnia 19 listopada 2019 r.

Nazwa jednostki

PLAN RZECZOWO-FINANSOWY do Programu profilaktyki na 2020 rok

§ 1	Wyszczególnienie 2	Plan 2020 r. 3
	1. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii i przemocy domowej, pomocy psychologicznej i prawnej:	4 900
4170	a/ badanie przez biegłego sądowego (umowa-zlecenie)	300
4300	b/ badanie przez biegłego sądowego (zakup usługi)	300
4610	c/ wpis sądowy	900
4300	d/ opłata sądowa	3 400
	2. Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie występowania problemów alkoholowych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych:	16 500
4300	a/ realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych i w środowisku; diagnoza problemów społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii	12 000
4210	b/ pomoce i materiały edukacyjne do realizacji działań profilaktycznych w placówkach oświatowych i w środowisku	3 000
4190	c/ nagrody dla uczestników konkursów o tematyce profilaktycznej	1 500
	3. Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie występowania problemów narkomanii, dopalaczy u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych:	2 500
4300	a/ realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych i w środowisku	2 500
	4. Zadania związane z pracą GKRPAiN:	11 100
4170	a/ wynagrodzenie członków GKRPAiN	9 000
4210	b/ zakup materiałów i wyposażenia do pracy komisji	100
4700	c/ szkolenia osób realizujących zadania gminnego programu profilaktyki	2 000
	Razem	35.000

WICEPRZEWODNICZĄCA RADY

 Monika Kocia